

Womhaj Bóh!

Czisko 6.
9. februara.

Łétnik 6.
1896.

Szerbike njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Ęsmolerzej knihcziczejerńi w Budyschinje a ƙu tam dostacź sa sctwórtlétńu pšchedplatu 40 np.

Njedzela Seragesima.

Rom. 5, 1:

Dokelź teho dla ƙmy prawi cźinjeni pšches wěru; dha mamy pokój i Bohom pšches našeho Ęnješa Jesom Ęhrysta.

Schto je prawychcźinjenje pšches wěru? — Mny chzemy pola japoschtola Pawoła wotmolwjenje pytacź. Sakoń, tón ƙruty skórzbnik běšche jeho pšched ƙudniški stól ƙwjateho Boha cźahnył a jeho ƙurowje wobstorził, so je pšhecźiwo wschitkim ƙasńjam Božim šhřěšchil a so je teho dla poklecza a satamanstwa hódny. Pawoł njemóžesche pšhecźiwo temu ƙłowcźka ł ƙwojemu samolwjenju rjeknyč, wón dyrbjesche wjele bóle prajicź: Ęnježe, twoje ƙudjenje je prawe; ja nješym niczo druge sašluził, hacź so mje na wěcne wot ƙwojeho woblicza saštorcził. — Ale nětko pohladaj na dobrocźiwosć a miłosć našeho Boha! Wón njecha ƙmjercze hřěšnika, ale so by ƙo wobrocził a žiwý byl. Wón Pawołej i njebješ dele ƙwoju hnadnu ruku posticza, a praji: Jesuša, mojeho lubeho ƙyna dla, na kotrymž mam dobre spodobanje, njedyrbiš satamaný byč, wjele bóle ja tebje jeho dla ƙwobodneho praju, ƙwobodneho wote wscheje winy a cźinju tebje hřěšnika pšchi wschej twojej škósczi a trejczěrwjenym hřěchu praweho a mjenuju tebje moje lube džěczo. Hřěch tebje wjazý wotemnje njedželi; niz twój ƙudnik, ale twój ƙmilny Wóczež chzu ja byč, jeli so — Schto pak je i tutym „jeli so“? Niz, jeli so ty to abo druge dobre sa to cźiniš, ale jeniczy, jeli so mi ty to ƙlubjenje mojeje hnadý na ƙłowo

wěriš a ƙebi tu dobrotu i džěcžajej wěrzajej wutrobu lubicź dawáš a ju pšchwošmješ. Pawoł, kotryž běšche pod sakońjom došć nashonił, so cźlowjeł se ƙwojej šhwalbu wobstacź njemóže, njerosřěcžesche ƙo i cźěłom a i ƙrwju, ale wješely hnadu Božu w Ęhrystužu sapschimny. Nětko běšche prawý, nětko wjazý pod sakońjom njestejesche, ale pod hnadu; wón běšche Bože džěczo a mějesche měr i Bohom. To prawychcźinjenje je něschto cźiřcze druge, hacź hdyž cźlowjeł loħtošmyšlený ƙwoju smuštownu roštoru sabndže, abo ƙwoju winu pšched Bohom přěje, abo hdyž spyta ƙam se ƙwojim wotpokucźenjom, i hubjenym prošchěřskim pjenježkom wopacźneje ƙamoprawdosće, šdychowanje wutroby směrowacź. Teke pospyty — a schto bješ nami i nimi spytał njeje — ƙnano šhwilku traje, ale měr i Bohom w wutrobje wone dacź njemóža. Prawychcźinjenje pak pšches wěru do Ęhrystuža, kotraž ƙebi šprawne a šjawne pšchwošnacze našcheje winy, ƙaž tež ƙwjateho prawa Božeho jako přenje žada, dže do teje ƙameje hłubokosće wutroby dele, hdyž je žahadło winy naš ƙmjertnje šranilo a pšchihotuje tam pšches hnadnej ruzy Jesušowej tajke wuhojenje, so ƙmē tež najhubjeńšchi hřěšnik sašo prajicź: Abba, lubý Wócze! Schto pak to reka, to ƙo prajicź a wopiřacź njemóže, to dyrbjaj šhudži hřěšnicy nashonicź.

Njecháš tež ty, luba dušcha, tón měr mēc, sa kotrymž ƙu profetojo a ƙralojo žedžiwje hľadali? Dži pod sakoń, tež hdyž dyrbiš ƙo teho škórzbnika bojecź; a hdyž je se wschej twojej šhwalbu ł kónzej, hdyž dyrbiš

f psalmistom prajic: Moja stysknoic je wulka — jeno, so masch stysknihu rostlamanu wutrobu, te wopory, kotrež so Bohu derje spodobaju, — potom so puschež do rukow kmilnosce Božeje, sapschim hnadu w Khrystušu, potom maich ty, njech czujesch abo niz, — potom masch mer f Bohom, pschetož Boža hnada njewotpoczujje na twojim czuczu, ale na Bozej swernosczi. Won je so tebi w swojim slowje pschisahal: Ja chzu tebi hnadny bycz! Chzesch ty netko, kiz ty tola sprawnemu czlowjefej werisch, hdyž tebi neschto flubi, teho Boha, kotryž je sam wernoscž, khara sczinicz? Tcho budž tebi haiba, wer jemu, potom by ty dzecz hnadny.

Haj, ty knano prajisch, to besche juntrocz wschitko taf, jako so wobroczych, jako ja Božu hnadu pytach a namafach. Ja wescze werju, so knym tehdom psched Bohom prawy czinjeny — ale Bohusforženo: hréch taf hluboko w mojej wutrobje a w mojim snutskownym bydli, so knym tež posdzischu husto a wjele hréchil a so hischcze wschédnje f nowa wot hrécha pschekhwatacz dam. — Schto dyrbyu na to wotmolwicz. Jako so Petr teho Knjesa woprascha: Knjeze, taf husto dyrbyu ja mojemu bratrej wodacz? Je doscz bydom krocž? jemu ton Knjes wotmolwi: Niz bydom krocž, ale bydomdžefacz mol bydom krocž. Schto so tebi sda? Budže Boh bebi wjazny wot nař zadacz, hacž je won nam prjedy czinil? t. r. hischcze mjenje hacž pola nař pschislušnoscz sjednoczimosczi je Boža hnada na wofebity czař a pady wobmjesowana, ale wschédnje, koczdu hodžinu je hotowo, wschédnje, koczdu hodžinu mamy swobodny pschistup f tej hnadže, pod kotruž kny psches prawychczinjenje postajeni.

„Ale“ — knano neschto praji — „to je tajki mjehki sahlcwczk sa lohkosmyšlennyh hréchnikow, so spodobnišchi bycz njemóže. Ja trjebam jenož wericž, potom mam wschédnje wodaczje hréchow.“ Kiz ty taf rēcziš, powjedasch kaž šlepny wo barbach a sam na bebi pokasasch, so ty njewesch, schto je prawa wera. Hdy by ty neschto wot hnadny Khrystuřoweje w werie pschiswal był, potom by wjedzał, so tuto neschto hnydom f hréchom do wojowanja stupi, a so koczda nowa hnada, kotraž psches weru do tebjje pschiidže, pschezo pscheczimo hréchej na wojnu czechnje a prjedy njewotpoczujje, doniž jon žyle f wutroby wuhnała njeje. Hdy by ty njechał swonkownje wo prawychczinjenju psches weru šudžicz, ale jo najprjedy sam w bebi nař honicz, potom by tež pošnal, so je to jenicžki pucz, po kotrymž pod hréch pschedaty czlowjef so niz jenož wot winy, ale tež wot mozy hrécha wuřwobodži. Jenož psches prawychczinjenje psched Bohom bywa swedomnje dobre. Jenož psches prawychczinjenje bywasch sařo dzecz Bože; schto móžesch ty jako wotrocžk a schklova sapoczecz? Jenož psches prawychczinjenje dostanjesch nowu wutrobu a móž f nowemu žiwjenju; schto móže f njeczisteje wutroby dobre pschiicz? Schto samóžesch se swojej šlabosczu pscheczimo mozy žadosczow? Jenož prawychczinjenje psches weru, dokelž je sařožk a sapoczatk žyle nomeho sjednoczjenja bjes Bohom a czlowjefami, mjenujny dzeczazeho, je tež žorlo woprawdže noweho žiwjenja, teho žiwjenja, kotrež swoju móž hafle tam prawje wopofaže, hdžež drusy czlowjefojo najradšcho wjazny živi bycz nochzedža, mjenujny w czařu šrudoby — haj žiwjenja, kotrež žana kmjercž moricz nje-móže, ale kotrež psches nju do weczneje krařnosce pschédnje. Lubi bratsja a kotry, njech žadny wot nař sady nje-wostanje, ale koczdy šbožne nařhonjenje prawychczinjenja

šam na swojej wutrobje nařhoni, ale koczdy tež njech nařhoni, so to prawychczinjenje w nim žorlo žiwjenja bywa, kotrež so do weczneho žiwjenja wuliwa.

Samjen.

Namafanje biblije.

(So Š.)

W lécze 641 arabiski wojwoda Amru meřto Alexandria doby, kotrež besche taf rjez parla žyleje Egiptowšefje. W tym meřcze so wulke bohaticwo thomasche; tež najwjetšche poklady wumelštwu a wedomojče bechu tam namafacz. Najwjetšchi poklad w tym meřcze pak bešche knihownja, kotraž po žylim sweczje runjecza njemejšche.

Esurowy arabiski wojwoda da wschitke krařnosce janiczicz. Boryn plomjenja swoje janiczaze džel šapoczachu. Ale šamo wyščk, kotremuž bešche to janiczaze džel poruczil, so jařtróža, so dyrbjesche tu knihownju spalicz. Won šebi šweri pola swojeho knjesa neschto sa šđerjenje knihownje prajicz. Šošlušhajče, schto Amru wotmolwi: „Paf šteji w knihach knihownje to šame, schtož w našchim koranje šteji, a potom šu njenušne. Paf w nich wery šteja, kotrež pscheczimo koranje rēcza, a potom šu schkódne. Šo tajkim: daj je spalicz!“ A taf so krařne a wařne poklady wuczenosce štareho šweta w plomjenjach šhubichu.

Šwerno, tuta šurowoscz teho Arabiškeho je nam napscheczimna, kotryž šebi myšlesche, so ma wschitko, schtož je wjedženja hódne, w swojim koranje (to šu knihi muhamedanišefje wery). A my bychmy to tež sa šurowe meři, hdyž by meřto korana bibliju mjenowal. A tola je neschto wulkotne w šlowje teho Muhamedaniškeho. Won je wo krařnosci korana taf hluboko pschekhwedczeny, so po jeho nahladže wyšche njeho wschitke druge knihi šweta hódne nješbu, so f žyla wobštea. Won je taf hluboko pschekhwedczene, so šu w koranje Boža wola a jeho jařne pschisafnje sa wschitke wobštejnosce žiwjenja, so dale ani czlowšefje ani šojšefje mudrošče trjeba njeje. Haj, kaž šurowa, kaž dzeczaza tež tale wera bešche, wona je tola pschiklad teje dobyczeršefje mozy, kotraž tehdy w Muhamedanišnje bydlesche.

Schto je koran pornjo bibliji? Najšesche w nim je f biblije wšate a potom do šwétneho pschewobrocžene. A druge šu prošne šlowa. A tola dyrbyu ja prajicz: „Ach, hdy bychy šchješczijenjo džeřaty džel teho šahorjenja sa bibliju meři, fajtež mejšche Amru sa šwój koran, potom by hinať w šchješczijanštwje bylo. Jenož f bolojczu so praji, ale wšete je, schtož ničto přecz njemóže, so je šchješczijanški lud f wjetšcha bibliju šhubil. Wona drje je w wschitkich rukach, ale jenož jim mało je woprawdže šnata a na jich hischče mjenje ma šwój móž. Šo njeje pschewjele prajene, so dyrbi našch lud najprjedy sařo bibliju f nowa namafacz, so by ju wobšedžal.

Šichi tym so dopomnju na štary historiju, kotraž so nam 2. Chron. 34 powjeda. Wona je štara, 26 lěštotkow štara historija, a tola móženy f njeje wufnycz.

Młody kral Šofias mejšche wot teho dnja, so na trón pschiidže, to šhutne žadanje, šwój lud sařo f Bohu dowješcz. Šo wšah bešche czechki škutk. „Boži lud“ bešche so pschibóški lud ščinil. Žalořne škaženje bešche f wotpadnjenjom wot teho žiweho Boha do luda pschischlo.

Šichi tym wšchem, kaž njemóžny so tež škutk reformazije šda — Šofias wot teho njepušczeci. Š runje taf wštej ščerpliwošczu kaž je želesnej křutošczu pytašche won wotpadnjeny lud sařo na Boži pucz wróczo dowješcz.

Duž da tež templ, kotryž bešche dolho šamknjeny był, sařo wotewricž, wuczijczicz a wuporjedžicz. Šichi tym so neschto wařne namafa. Mjenujny pod štarymi wczami w prošche ležo so knihi šakonja Šehovy namafachu. Šo bechu bjes dwela knihi Mójšafowe. Šo wšah bešche šwjeřelaze, so bechu sařo namafane. Šrudžaze pak bešche, so bechu so f žyla šhubicz mohle. A hischče bóle nařtróžaze bešche, so te šwjate knihi czitawšchi pošnachu, taf daloko bešche išraelški lud wot Boha wotšupil. Jako šebi mladny kral šakon czitacz da, prawje pošna, fajki bešche roščel bjes tym, fajkiž dyrbjesche lud bycz a fajkiž woprawdže bešche. Šichi tym wšchem won nješadwelowu. Šswoje drařty drje rořtorha. Ale to je šnamjo prawje pobožnych, so woni ženje a pschi žanyh wobštejnosczach nješadwelowacz njemóža. Š hischče wjetšchim šahorjenjom netko Šofias, nowonamafanu

„bibliju“ w ruzy, hwoj reformazijiski skutk spěchowawšce, kaž to wščitko 2 Chron. 34 a dale čitajšce.

To wšćak je wěrnó, šćtož israelski lud w zylým nastupa, jašo po krotkim hłónczym dnju žalóžna nóz pschindže. Niz, šo by hwo Jehovah na hwojim ludu hmilicž njechał. Ale tón lud ham bu jašo nješwěrnny pschecziwo hwojemu Bohu. Josias pak běšce ham hwoju a wěšće tež nětótru druhu dušchu wumohl.

Tola wostajmy nětko tu staru powjeseč a stupmy do historije našceho luda!

Tež našch lud spomina na čaš, w kotrymž hrijedza w nim, k lěpšemu zylcho hwoěta, sabyta a šhubjena biblija hwo taf rjez i nowa namaka. Ša rěču wo reformazijiskim čašu. Hdyž je to tež, kaž hwo nětko praji, bajka, šo je Luther bibliju, kotraž jemu hwoětko pschinješe, na rjeczas samknjenu namakał, wona tola woprawdže tehdy ša hšešćizijanski lud njeběšce. Evangelion hwo iprózным a wobčezěnym niz jenož njeprědowawšce, ně, wone hwo hamo wot zyrkwi je ša kezarišćwo wudawawšce. Prawy hšecziwjjenje pokutneho hrěšćnika psches hwoobodnu hnadu, jašlužby šhryšću hwoje hameje dla, hwo w zylčej „hšešćizijanskej“ zyrkwi nihdže wjazy njeprědowawšce. Šćto pomhaje, šo hwo wšćudže Boho martry blyšćezachu i drjewa, je železa a i kamjenja? Čizty evangelion hwo podkročowawšce. Šłóšej najšdobnišćich a najpobožnišćich, kiž žiwny evangelij hšwalachu, buchcu čwilowani a hamo ipaleni.

Taf běšce lěšćotetki bylo. Ale nětko, jako dr. Měrczin Luther evangelion i nowa namaka, běšce Boho hodžina pschihčła a wšćitko rošnjemdrjenje hele běšce podarmo. Šato Luther hwoobodnu hnadu Bohu w šhryšću šesuju pschpowjedawšce, jemu je wšćech stron pschihłobowachu. Pschetož, šćtož Luther hšwalawšce a přědowawšce, to njeběchu rjane myšle, kotrež běchu we wutrobje teho wulkeho muža narosćle. Ně, to běšce evangelion, kotryž běšce jašo namakał a kotryž hwojemu ludu taf wukładowawšce, kaž hwo to wot japošćotšćeho čaša wjazy šćalo njeběšce. To běšce hnadne šćutkowanje Boho, šo běšce wumjelšćwo knižiczišćezjenja do Lutheroweho čaša wunamakane. Taf mōžesce evangelij wot Luthera pscheloženy bōrny do wšćitkich rukow pschihčž. A to běšce wulke wješele bje wšćem ludom. Na hašach a torhošćezach, na pschajach a w hrodach — wšćudže i radošću na šnyki wěčznye šćareho, i nowa namakaneho evangelija pošluchachu. A wone hwo tehdy kaž pschezo jako žiwjenje hwoěta wopofaša. Nětko te hłowa: mēr a wěšćez šbōžnosćez wěrjazym žane hudańčćko wjazy njeběšce. Ššo pak tež pošafa, šo tam, hdyž evangelion knješesce, prawa hwoobodnosćez bydlešce. Ššo šćewi, šo lud, kotryž evangelion w ruzy a we wutrobje nješe — šo tajki lud tež prawej duchownej šdžěłanošćzi pučž pschihotuje.

Wróčzo hładajo do tamneho wulkeho čaša hwo my prašchamy: Šaf je dženzka i našchim ludom? Še wón lud biblije? Ma wón, trjeba wón, šćaje wón, lubuje wón bibliju? Da hwo wón psches ducha biblije wodžicž? Abo je hšano nětko jašo nowo- namakanje biblije ša našch lud nušne?

Šo šćazu je nowonamakanje taf njenušne, kaž jałoženje nowych nowinow. Šenje, kaž dolho hwoět šćeji, njeběšce biblija taf w kōždej ruzy, kaž dženzka. To i najmjeńšcha wo evangeliskich ludach płaczi. Šćulšće džěčzo ma taf derje hwoju bibliju kaž profeshor.

A kōžde mōže čitacž — hłuchoněmi wuwšćazi nješku. A hamo ša šćepych je pošćarane. A tež to mōže hwo prajicž, šo hwo dženznišći dženi čizty evangelij na telko klěćkach přěduje; kaž hdy přjedy.

Šaj, taf daloko je wšćitko w dobrym porjedže. Ale tež jenož taf daloko. Hdyž hwo pak prašchamy, hacž je našch lud ša bibliju šahorjenny lud, dyrbinny hšebi i hańbu wobliczo pschitryčž. Šćunjež je biblija w kōždej ruzy, dyrbi tola našch lud i wulkeho džěła ju halle namakacž. Š nowa namakacž dyrbi wón, šo ma w njej pošćady žiwjenja, njebjeske žōrko bje wšćeho runjecza. Tež w najwjazy domach evangeliskich hwo nowiny na mēšćo biblije šćupile. Ša derje wēm — nowiny dyrbja byčž; hšes nich njeńdže. Ale hładaj hwo, šo wone tebjje nješćewinu, šo tebi pschewjele twojeho čaša, twojese hwoobodnosćez a hšamošćatnosćez njewošmu. Šón, kiž jenož w nowinach leži — tež hdyž wón dobre nowiny čizta — bywa lohko šćewjěšćny čšłowjek. Prawa duchowna zyrba Boho hłowa hwo pōdla šhubi. (Pōšćacžowanje.)

Spomín, Šnježe, na naš!

Spomín, Šnježe, na naš!
Spomín na naš, hdyž hwo modlimy,
Šdyž to wōčćko k tebi hlada,
Šo tebi hšej dušcha žada,
Šdyž čze w duchu prošćymy,
Daj, šćtož džěšću trěbne je!
Daj nam, šćtož je wuzitne!

Spomín, Šnježe, na naš!
Spomín, hdyž my šćaroscž nošćymy,
Šdyž tu dušchu twjchnosćez trašći,
Šo hwo k tebi modlicž hšawi;
Ma tebjje hwo šćusćezamy,
Šdyž tu pomoz žana nješ',
Dha nam i trošćtom blyšćo šćej.

Spomín, Šnježe, na naš,
Šdyž w šćytowanju hšabi hšmy
A hšej pomhacž njemōžemy,
Š našćej mozu wōšćabnjemy,
We hrěchach tu ležimy,
Dha hwo k tebi wōłamy:
Božo, njebudž šćaleny!

Spomín, Šnježe, na naš,
Šdyž hšmjertne šćwony šćalincza,
Šdyž do wōčćinjenoh' rowa
Mašće čžělo hwo tu hšowa,
Pōšćledni hšōd nastawa,
Šdyž my džemy do hšuda,
Wšćmi naš i hšadny do njebja.

E. Š.

Šantwjeršćy a dundašćo — wulka nuša našceho čaša.

Tale nuša woprawdže na našćōžaze wawšćnje w našchim čašu w našchim wōtznym kraju pschibjera. Ša hšudnych, ale čžestnych hantwjeršćich je psches jałožene šćaranišće hospodny, hdyž jěšć došćanu a mōža darmo psches nōž wōšćacž, šćarane, a te hospodny hwo pola naš taf blyšćo hšomadže, šo mōže kōždy wob dženi wot jeneje do drugeje hospodny dońčž.

Ale hšes tutymi taf njenowanymi „hšudnymi pučžowanjami“ je tež wulka licžba dundašćow, kotřiž wokoło dundaja a džěłacž njechaaja. Šoni hwo woprawdžita čšwila ša našch lud. Dyrktar wulkeho šćakšeho jašćwa w Žwifawje je psched wjazy lěćami w Draždžanach na hłownej šćromadžijnje ša hładanje pušćezennyh jatnych šdžěłil, šo wšćednje w našchim wōtznym kraju w pscherešću 200 000 dundašćow wot jeneho mēšća k druhemu čžehnje a hwo i prošćenjom jěšćwi. A pschi tym wón wuliczi, šo je wunošćk tajkeho prošćeršćwa dobry a šo najnižšći wšćednje na 1 hr. 70 np., najwjšći na 4 hr. ša wōšćobu, w pscherešću po tajšćim 2 hr. 50 np. wucžinja, šo by hwo na lěćo 182 500 000 hr. nalicžko, šćtož hwo wot tajšćich wagabundow w našchim hšěžoršćtwje naprošćy.

A dobročiznosćez a mjeshošćez wutrobny na jenny boku a žadane na druhim boku njelubeho hšocza prawje bōrny wotbyčž, runjež njechadža k temu pomhacž, šo to płomjo dale a wjšće hšapa, kotrež Boho šćakš: „W počze hwojeho woblicza dyrbišć hwoj hšlěb jěšć“, niz jenož pōžrjecž hšošny, ale je jōn hšizo na našćōžaze wawšćnje pōžrjelo. Wšćele jašćnych dopofajmow mohlo hwo podacž, i kotrychž je pošćacž, i tajšćim hšwatkom tuczi prošćazy „hantwjeršćy“ a hšudzi „pučžowanjo“ hwo i prošća maja, hdyž čžedža jich, hdyž po prošćenju pschindu, do džěła wšćacž a tež derje šćplacžicž. „Pšći prošćenju šćtyri kōčć telko šćšlužy“ — junu jedny wupraji a je i tym nahlad wšćitkich hwojich towaršćchow šćewil. W Rheinbachu tajki dundašć towaršćej, kiž jemu džělo pošćiczi, wotmolwi, šo jemu mšdu dacž njemōže, kotraž by hwo jeho nětćizšćej šćšlužbje runala; šo je hacž do popōšćnja hšizo pjecž hšiwnow hšomadže pschijesć. — Šamožity wobydlešć maleho mēšćta, hšobušćaw towaršććwa pschecziwo prošćeršćtwu, da psched hwoju hšěžu wulku hšomadnu kamjenjom nawošćez, wōšćtara grat a pošćiczi kōždemu prošćazemu hantwjeršććemu, šo dyrbi hšebi kamjenje kšepajo nēšćto šćšlužicž; šo jemu, hdyž džěšćacž hodžinow ša dženi džěła, na hodžinu 25 np. da. Šćto hwo šća? Wšćele do džěła šćupi, ale

hižo sa pol hodžiny pschindžechu a proschachu, so by jim wón něšto do přédka wuplačzil, dokelž šu hlódní. Wóni něšto dostachu ale — šo wjazy njepokasachu. Sa dvě lěče hromada kamjenjow hiščeže rošlepana njeběše.

W Barlinje je juntróc referendar wjetu scžinił, so wón thudy proscheř swoblekany ja džet 6 hr. naprošy; hdyž to njenaběra, chyzsche 50 hriwnow ja wustaw šchescžijansteje šmilneje lubošče dacž. Ale hižo předy hacž běšche pschipołdnjo, mějesche 6 hr. 50 np. Runjež bu 43 fróc wotpokasany, wón běšche tola něhdže w 150 domach něšto dostal. Wón wjetu doby. Šcho móže šo pschecžiwu temu njedostatkej cžinicž? Tasle š krutym šafasanjom a kontrole psches polizajow njedopomhaja. Hdyž derje dže, budže wuspěch tutych šrědkow, šo šo žolny na jenym blaku wrěčo scžičeža, šo bychu šo šašo na druhu stronu cžim móžnišcho walike. Šo by šo šchłoda ša šorjeň pschimnyła, ša to je jenož jedyn šrědk. To je š ewangelija narodžena, šylna lubošč š jašnym wobčkom, š wolu na wottynjenu wěšče šloženej, š ruku, kotraž je hotowa štkowacž a džělacž. Tajta lubošč wšchaf šo hiba w našchim ludu — wona móže šama pomhacž, hdyž šylna wotucži. W Šendželskej šu šo n. psch. šjawne džělanške domy šažožile, w kotrychž šo hnydom pokáže, kotřiž šu tajzy, kiž džěla nimaja a džělo pytaja, a šchož šu dundałojo, kotřiž nachzedža džělacž. Cži přěnschi dostanu bydle- nje, jěšč drastu, hdyž je nušne, tež šekarja a škarštwu — a ša to dyrbja džělacž a pošluchacž. Duchowny Bodelschwingh, tón žohnowany džělacžer hješ hubjenty mi našeho luda je tež wutrobu a ruku tutej wulkej nušy pschiwobrocžil a w Wilhelmsdorfe tajtu koloniju ša wokolocžahazych džělacžerjow abo wagabundow šažožil. Šeho pschiklad je tež š temu wabıl, šo šu šo druge podobne kolonije šažožile. Šsychimny, šcho Bodelschwingh šam wo tym praji. Hdyž je to hubjensstwo wokolocžahazych dundałow a nuša tych mała, kiž chzedža džělacž, ale kotřiž šo wot tych, kiž chzedža lěnjeho pašč a prošycž, wobtnježa a š temu šamemu žiwjenju nucža: „Tajtim rukam, kiž šebi džělo žadaja, napšchecžiwu pschiucž, tajke dušche, kotrež po wumožanju šdychuja, wumóz, š temu ma Wilhelmsdorf šlužicž. W Wilhelmsdorfe šo špěwa a džěla, tam jědža w pocže šwojeho woblicža šwój šhlěb; tam šo žadny lěnik njecžerpi. W Wilhelmsdorfe palenja njeje, ale ša to Bože šlowo, pschecželniny wobšhad, š temu cžiwosč a porjad.“

Tale lubošč, kotraž ruku podawa tym, kotřiž chzedža šo še šprawnym džělom žiwicž, móže šama pomhacž a tu wulku nušu, kotraž je psches wokolocžahazych hantwjerškich a dundałow na našch lud pschichla, wotwobrocžicž. Hiščeže wjele tajkich wustawow je nušnych, předy hacž, budže něšto pytnycž, šo je licžba wokolodundazych wotějerala. A teho dla je tež šepje, šo šebi, luby cžitarjo, šwoje pjenječki, kotrež tym wokolocžahazym hantwjerškim rošdawasch, šhowasch a hromadžič a je ša štk šchescžijansteje lubošče wopruiješch, psches kotryž mohło šo wopravdže tym hješ tymi hantwjerškim pomhacž, kotřiž šu pomozu hódni. A škóncžnje tež potom cži „dundazy“ wot nušy cžerjeni, hdyž jich proscheřstwo wjazy nježiwi, pschindu — tež džělacž nawuknu a pschi tym tež wumoženje še škaženja, kotremuž běchu blisťo, namašaja. To daj Bóh!

Wo nēcžim.

Njemózna wěž je, šo na jene dobo pscheměnicž, wjele ludži praji, kotřiž wšchaf pschipołnaja, šo dyrbja šo a šwoje žiwjenje pscheměnicž. Pschemějenje móže šo jenož po nēcžim štacž. Tas šebi tež bur myšlesche, kotryž šchleńcžtu lubowasche a kotrehož jeho žona prošchešche, šo by šo picža wostajil. „Šaj“, praji wón, „ja wšchaf chzu, ale hladaj, ja to na dobo cžinicž njemóžu. To mohło mojej štrowošči šschłodžicž; cžlowjel dyrbi šo po nēcžim do pschemějenja šwucžicž.“ Žona praji, hdyž běchu něotre njedžele nimo: „Ty šo tola pschezo hiščeže njepšcheměnišch, — a tebe mohło tola lohťo juntróc nješbože potrjechicž.“ — To šo bórny dopjelni. Šako bur jedyn wjecžor š korčmy pschindže, wón do študnje padže, kotraž š wulkemu šbožu šluboka njeběše. Šymna šupjel jeho bórny šašo wustróšbi a wón šapocža wo pomoz wolacž. „Ach, ja džě šym tebi to wěščežila“, šawola žona, šako na wolanje pschiběža. Wona šhwatnje cžerpazu šhanu dele puščeži, šo by šo jeje š rukomaj pschimnył a šapocža horje wjercžecž. Muž šo šuf š wodyn šběže, duž šasta šo wjercžecž a wón šo šašo dele šuže. Druhi a potom šecžiči frócž runje tas džěšche. Škóncžnje

wopilž prawje wjazy njewěrešche; wón šwojej žonje pschwoła: „To ty wěšče še šamyšłom cžinišch.“ — „To je wěčno“, wona praji, „ale nješby mi ty prajil, šo je šepje, šo šo cžlowjel po nēcžim do pschemějenja šwucži? Ša šo boju, šo mohło tebi šschłodžicž, hdyž tebe na dobo cžiscže wuczahnu.“

Wopilž jej šrošny. Žona jeho nětko wucžeže a wón na dobo picž pschesta.

„Wo nēcžim“, to je wurěčž tych, kiž šo pscheměnicž nachzedža. Šim šo tas lubi, fajzy woni šu, a tola woni cžuja, šo by nušne było, šo polěpschicž. Bješ tym, šo cžakaja, jich hrěschne pschihil- nosče pschibjeraja — a pschezo cžezšo hnywa wrócjenje.

„Wo nēcžim“ tež cži praja, kotřiž wšchaf chzedža pschecžiwu hrěchej wojowacž, kotřiž paš ani šwoju njemóz, ani Božu wšcheho- móz nješnaja, š kotrež móža jenicžy dobyč. Wóni nješapšchimnu, šo woni njemóža š knješom byč nad šwojimi šlaboščemi, ale šo šu šlabošče š knješom nad nimi a woni šo nadžija, šo móža šo š cžakom polěpschecž. Wóni chzedža šo pscheměnicž, njewjedžo, šo móže jich jenož Bóh polěpschicž.“

„Wo nēcžim“, běšche tež rěčž cžorneho w Afrizy. Wón praji: „Ša rošwajam pomalku šwajški hrěchow, kotrež na šhribječe nošchu. Ša wjazy mlody nješšym a te šufi, kotrež šym ja šwajšal, šo lohťo njerosčžinja.“ — Wón cžakasche a. wosta w šwojim štarym hrěschnym žiwjenju, doniž wotomil njepšchindže, w kotrychž šo Bohu poda, šo tón jeho wutrobu pscheměni.

„Wo nēcžim“, tas powjeda tež cžert, kotremuž šo na to wšchuje poradži, naš w hrěchach džeržecž. „Š jenym dobon“ a „dženša“ šu šlowa Bože, kotryž móže a chže naš wot hrěcha wumóz a chže to nětko cžinicž.

„Wostajče šo šleho“, je Boža pschitašnja, „dženša, hdyž wy mój hlóš šlyšchicže.“

Hdy? — Nětko! Hdy by to halle pošdžičho trjeba było, nješby nam wón dženša to pschikasał. Hdy by šo to halle w wotomiknjenju šnjercže štacž mohło, nješby trjeba było, tajtu pschitašnju dacž. Cžlowjel šo njemóže pomalu wot hrěcha wot- wobrocžicž, ale dyrbi šo wot hrěcha džělicž. Šcho by šebi ty wot teho myšłil, kiž by je wobšranyl a kotryž by nětko do teho šwolil psched twojimaj woczomaj pschezo mjenje šranycž, hacž je šebi wotwucžil.

Šcho dyrbimy cžinicž? — Našche je, šo my chžemy, Bože je, šo šo dokonjamy. Dowěř šo jemu š žylej wutrobu, prošch, a Šhryštuš budže cžinicž, šchož je šlubil: „Šchož budžecže wy prošycž w mojim mjenje, to chzu ja cžinicž. (Šan. 14, 14).

Něšto š rošpominanju.

Wo hraczu.

W cžahu, kotryž je Chicago wotjědže, šedžachu šchtyrjo mužojo wyšokého šastojništwa, š kotrychž běšche jedyn šudnik, drugi rěcžnik, šharty hrajšo hromadže. Štara žona, kotraž pošla nich šedžesche, bu po cžaku njeměrna; škóncžnje štany a hracže š tymi šlowami pschetorhny: „Ša prošchu wo šamolwjenje, njeje to knješ šudnik š—?“ „Šaj, knjeni“, wotmolwi šudnik šuf naštróženy; jemu běšche tola šuf hańba, šo bu pod tajkimi wobštejnoščemi pošnaty. Štara žona dale rěčesche: „Wy knješ šudniko to běščeže, kotryž šče mojego wboheho hólza š jastwu na džěpacž lěť šašudžil a tamny knješ pschecžiwu njemu rěčesche. Mój šym loni wumrije a šharty běchu wina jeho škaženja. Wón běšche dobry hólž, doniž šharty hracž njenawukny a šoždy wjecžor do wjekneje korčmy nje- běšasche, hacž ja ničšo wjazy š nim šapocžecž njemóžach. Ša wěm, šo njedyrbjala tas š wam rěčecž; ale, knješ šudniko, hdy byščeže wjedžał, fajš šacžiščecž wašch pschiklad na mladych ludži cžini, potom nješbyščeže hromadže šharty hrali. Šharty šu ni mojego wboheho hólza wšale.“

Wóni dale njehrajachu.

* * *

Wjele jich džěla ša šo a na druhich, měšto teho, šo bychu na šebi a ša druhich džěłali.

* * *

Dobre je prawe šašady šnacž, ale šepje je, je mēcž a po nich cžinicž.